

*Ihmis-
oikeuksien
yleismaail-
mallinen
julistus*

Julkaisija:

SUOMEN YK-LIITTO

TÖÖLÖNTORINKATU 2B, 4. KRS

00260 HELSINKI

www.ykliitto.fi

Johdanto ja historia: TUIJA SARVI

Graafinen suunnittelu ja layout: AGAIN DESIGN

Paino: SÄLEKARIN KIRJAPAINO OY, SOMERO, 2008

ISSN 0789-919X

ISBN 978-952-9694-63-1

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriöltä kansalaisjärjestöjen viestintähankkeisiin ja kehityskasvatukseen tarkoitettua tukea.

Johdanto

YK:n yleiskokous hyväksyi ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen joulukuun 10. päivänä vuonna 1948. Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ei ole valtioita oikeudellisesti velvoittava asiakirja, mutta sen poliittinen ja moraalinen vaikutusvalta on huomattavan suuri. Julistus on myös ollut perustana kaikille myöhemmin solmituille kansainvälisille ihmisoikeussopimuksille.

Julistuksen sanoma on tänä päivänä yhtä ajankohtainen kuin 60 vuotta sitten: ihmisoikeudet ovat perustavanlaatuisia ja luovuttamattomia ja kuuluvat yhdenvertaisesti maailman kaikille ihmisille.

Yhteenvetona voidaan todeta, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen hyväksymisen jälkeen kansainvälinen yhteisö on kyennyt luomaan melko kattavan institutionaalisen verkoston ihmisoikeuksien suojelemiseksi. Yksi suurimmista haasteista on kuitenkin saada valtiot toteuttamaan ihmisoikeussitoumuksensa myös käytännössä.

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus on käännetty yli 360 kielelle, ja sitä pidetään maailman käännettyimpänä asiakirjana. Seuraavilla sivuilla oleva käännös on Suomen hallituksen vahvistama. Vuodesta 1950 lähtien julistuksen hyväksymisen päivänä 10.12. on vietetty kansainvälistä ihmisoikeuksien päivää.

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen taustaa

Ihmisoikeudet olivat eri puolilla maailmaa vahvasti esillä 1900-luvun alkupuolella, jolloin etenkin poliittinen naisasia- ja vähemmistöoikeusliikehdintä oli vilkasta monissa maissa. Vuonna 1919 perustettiin YK:n edeltäjä Kansainliitto. Sen piirissä solmittiin useita kahdenvälisiä vähemmistösopimuksia, joiden tarkoituksena oli suojata vähemmistöjen oikeuksia alistamalla sopimusvaltiot Kansainliiton valvontaan. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n perustaminen vuonna 1919 edisti merkittävästi työntekijöiden asemaa.

Vastaperustettu kansainvälinen *Fédération Internationale des Droits de l'Homme* -ihmisoikeusjärjestö (FIDH) esitti 1920-luvulla ensimmäisten joukossa ajatuksen ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden kirjaamisesta erillisen ihmisoikeusasiakir-

jan (*Bill of Rights*) muotoon. Brittiläinen sosialistikirjailija H.G. Wells julkaisi oman luonnoksensa kansainvälisestä ihmisoikeuksien julistuksesta toisen maailmansodan kynnyksellä vuonna 1939. Luonnos käännettiin myös useille ei-eurooppalaisille kielille ja saavutti laajan yleisön.

Toisen maailmansodan kauhut ja erityisesti natsien toimeenpanema juutalaisten kansanmurha korostivat ihmisoikeuksien kansainvälisen suojelun tarvetta entisestään. Kymmenien miljoonien ihmisten hengen vaatinut sota synnytti voimakkaan paineen kirjata ihmisoikeudet tuleviin rauhansopimukseen ja vakiinnuttaa ne osaksi sodanjälkeistä uutta maailmanjärjestystä.

Ihmisoikeudet ja mahdollinen kansainvälinen ihmisoikeusasiakirja saivat huomattavaa näkyvyyttä 1940-luvun alussa sodan

vielä jatkuessa. Vuonna 1941 pitämässään tunnetussa puheessa Yhdysvaltojen presidentti Franklin Roosevelt puhui neljän perusvapauden (sananvapaus, uskonnonvapaus, vapaus puutteesta ja vapaus pelosta) puolesta. Samana vuonna Roosevelt myös allekirjoitti yhdessä Winston Churchillin kanssa Atlantin julistuksen (*Atlantic Charter*), jossa viitattiin eksplisiittisesti ihmisoikeuksien puolustamiseen. Vuonna 1942 annettiin Yhdistyneiden kansakuntien julistus (*Declaration by the United Nations*), jossa 24 liittoutuneiden puolella taistellutta maata yhtyi Atlantin julistuksen periaatteisiin.

Ajatus kansainvälisen ihmisoikeusasiakirjan sisällyttämisestä YK:n peruskirjaan nousi vahvasti esille YK:n perustamiskonferenssissa San Franciscossa vuonna 1945. Erityisen painokkaasti ihmisoikeuksien puolesta konferenssissa puhuivat Latina-

laisen Amerikan maat, etunenässä Kuuba, Chile ja Panama, sekä paikalle kutsutut yli 40 kansalaisjärjestöä ja uskonnollista ryhmittymää.

YK:n peruskirjassa ei ole erillistä ihmisoikeusasiakirjaosiota. Sen sijaan eri toimijoiden vaatimusten ansiosta peruskirjaan sisällytettiin lopulta seitsemän viittausta ihmisoikeuksiin, kun suurvaltajohtajien alkuperäisessä luonnoksessa viittauksia oli vain yksi. Tärkeä saavutus oli peruskirjan artikla 68, joka edellyttää, että YK:lla on ihmisoikeuksien edistämiseen erikoistunut elin.

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen synty

YK:n peruskirjan artiklan 68 pohjalta vuonna 1946 perustetulle YK:n ensimmäiselle ihmisoikeustoimikunnalle (*Commis-*

sion on Human Rights) annettiin tehtäväksi laatia kansainvälinen ihmisoikeusasiakirja. Väliaikainen, suppeassa ydinkokoonpanossa työskennellyt, ensimmäinen toimikunta rupesi alustavasti valmistelemaan ihmisoikeusasiakirjan laadintatyötä.

Ensimmäinen varsinainen ihmisoikeustoimikunta aloitti toimintansa tammi-kuussa 1947. Siinä olivat edustettuina 18 YK:n jäsenvaltiota: Australia, Belgia, Chile, Filippiinit, Egypti, Intia, Iran, Iso-Britannia, Jugoslavia, Kiina, Libanon, Neuvostoliitto, Panama, Ranska, Ukraina, Uruguay, Valko-Venäjä ja Yhdysvallat. Ihmisoikeustoimikunnan puheenjohtajana toimi Yhdysvaltain presidentin Franklin Rooseveltin leski Eleanor Roosevelt, joka oli toiminut myös väliaikaisen toimikunnan puheenjohtajana.

Ihmisoikeustoimikunnan jäsenistöstä muodostettiin toimikunnan alaisuuteen

myös erillinen kahdeksanjäseninen luonnostelukomitea (*Drafting Committee*), jonka jäseniä olivat Yhdysvallat, Iso-Britannia, Neuvostoliitto, Ranska, Kiina, Libanon, Chile ja Australia. Ihmisoikeustoimikunta ja luonnostelukomitea saivat työnsä pohjaksi YK-sihteeristön ihmisoikeusosaston johtajan John Humphreyn julistusluonnoksen, jota ranskalainen René Cassin komitean pyynnöstä muokkasi, sekä Ison-Britannian laatiman ihmisoikeusasiakirjaluonnoksen, joka oli enemmän sitovan sopimuksen muotoon kirjoitettu.

Ihmisoikeustoimikunta käytti kolme ja luonnostelukomitea kaksi istuntokautta ihmisoikeuksien julistuksen työstämiseen vuosina 1947–1948. Lukuisat kansalaisjärjestöt ja uskonnolliset ryhmittymät osallistuivat istuntoihin neuvoa-antavassa roolissa, ja kaikilla YK:n jäsenmailla oli niin halutessaan oikeus toimittaa oma

luonnosehdotuksensa toimikunnalle.

Ihmisoikeustoimikunnan lopullinen julistusluonnos siirrettiin ensin YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean (sosiaaliset, humanitaariset ja kulttuuriset kysymykset) käsittelyyn ja sen jälkeen vielä yleiskokouksen täysistunnon puitavaksi ennen lopullista äänestystä. Ihmisoikeustoimikunnan ulkopuolisilla YK:n jäsenmailla (jäsenmaita tuolloin yhteensä 58) oli näin hyvät mahdollisuudet osallistua julistuksen muokkaamiseen prosessin eri vaiheissa. Monet pienemmät maat vaikuttivatkin merkittävästi julistuksen lopulliseen sisältöön ja muotoon. Erityisesti ne kunnostautuivat taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien sekä julistuksen sukupuolineutraaliuden puolestapuhujina.

YK:n yleiskokous hyväksyi ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen (*Univer-*

sal Declaration of Human Rights) 10.12.1948 ilman yhtään vastustavaa ääntä. Saudi-Arabia, Etelä-Afrikka, Neuvostoliitto, Valko-Venäjä, Puola, Tšekkoslovakia, Ukraina ja Jugoslavia pidättäytyivät äänestämästä.

Ihmisoikeusasiakirjan alkuperäisenä ajatuksena oli kattaa keskeiset ihmisoikeudet listaavan periaatteellisen julistuksen lisäksi myös valtioita oikeudellisesti velvoittava sopimus sekä toimeenpanomekanismit. Kysymys ihmisoikeusasiakirjan lopullisesta muodosta (julistus, sopimus vai molemmat) herättikin paljon kiistaa ja keskusteluita laatimistyön eri vaiheissa. Neuvostoliitto oli selkeimmin pelkän julistuksen kannalla, kun taas esimerkiksi Iso-Britannia ja Australia kannattivat vahvasti sitovan sopimuksen laatimista. Yhdysvaltojen kanta vaihteli prosessin eri vaiheissa.

Valmisteltavana oli aluksi sekä julistus- että sopimusluonnos, ja ihmisoikeustoi- mikunta päätyi vasta melko myöhäisessä vaiheessa siihen, että YK:n yleiskokouksen käsittelyyn jätettäisiin ainoastaan julis- tusluonnos. Päätökseen vaikutti olennai- sesti se, että maiden oli helpompi päästä yhteisymmärrykseen julistuksen kuin oi- keudellisesti velvoittavan sopimuksen si- sällöstä.

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

Johdanto:

Kun ihmiskunnan kaikkien jäsenten luonnollisen arvon ja heidän yhtäläisten ja luovuttamattomien oikeuksiensa tunnustaminen on vapauden, oikeudenmukaisuuden ja rauhan perustana maailmassa,

kun ihmisoikeuksia on väheksytty tai ne on jätetty huomiota vaille, on tapahtunut raakalaistekoja, jotka ovat järkyttäneet ihmiskunnan omaatuntoa, ja kun kansojen korkeimmaksi päämääräksi on julistettu sellaisen maailman luominen, missä ihmiset voivat vapaasti nauttia sanan ja uskon vapautta sekä elää vapaina pelosta ja puutteesta,

kun on välttämätöntä, että ihmisoikeu-

det turvataan oikeusjärjestyksellä, jotta ihmisten ei olisi pakko viimeisenä keinona nousta kapinaan pakkovaltaa ja sortoa vastaan,

kun on tähdellistä edistää ystävällisten suhteiden kehittymistä kansojen välille,

kun Yhdistyneiden Kansakuntien kansat ovat peruskirjassa vahvistaneet uskonsa ihmisten perusoikeuksiin, ihmisyyksilön arvoon ja merkitykseen sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin ja kun ne ovat ilmaisseet vakaan tahtonsa edistää sosiaalista kehitystä ja parempien elämisen ehtojen aikaansaamista vapaamissa oloissa,

kun jäsenvaltiot ovat sitoutuneet edistämään, yhteistoiminnassa Yhdistyneet Kansakunnat -järjestön kanssa, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleistä kunnioittamista ja noudattamista, ja,

kun yhteinen käsitys näiden oikeuksien ja vapauksien sisällöstä on mitä tärkein tämän sitoumuksen täydelliselle toteuttamiselle,

Niin sen vuoksi

yleiskokous antaa **tämän ihmisoi-
keuksien yleismaailmallisen julis-
tuksen** kaikkien kansojen ja kaikkien kansakuntien tavoiteltavaksi yhteiseksi ohjeeksi, jotta kukin yksilö ja kukin yhteiskuntaelin pyrkiisi, pitäen alati mielessään tämän julistuksen, valistamalla ja opettamalla edistämään näiden oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista sekä turvaamaan jatkuvin kansallisin ja kansainvälisin toimenpitein niiden yleisen ja tehokkaan tunnustamisen ja noudattamisen sekä itse jäsenvaltioiden kansojen että niiden oikeuspiirissä olevien alueiden kansojen keskuudessa.

1. artikla

Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.

2. artikla

Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta.

Mitään erotusta ei myöskään pidä tehdä sen maan tai alueen valtiollisen, hallinnollisen tai kansainvälisen aseman pe-

rusteella, johon henkilö kuuluu, olipa tämä alue itsenäinen, huoltohallinnossa, itsehallintoa vailla tai täysivaltaisuudeltaan minkä tahansa muun rajoituksen alainen.

3. artikla

Kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

4. artikla

Ketään ei saa pitää orjana tai orjuutettuna, kaikki orjuuden ja orjakaupan muodot on kiellettävä.

5. artikla

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmasti, epäinhimillisesti tai alentavasti.

6. artikla

Jokaisella ihmisellä on kaikkialla oikeus siihen, että hänet henkilönä tunnustetaan lain edessä.

7. artikla

Kaikki ovat tasavertaisia lain edessä ja oikeutetut erotuksetta yhtäläiseen lain suojaan. Kaikilla on oikeus tasavertaiseen suojaan tätä julistusta loukkaavaa syrjintää vastaan sekä kaikkea sellaiseen syrjintään tähtäävää yllytystä vastaan.

8. artikla

Jokaisella on oikeus tehokkaaseen hyvitykseen asianomaisessa kansallisessa tuomioistuimessa häneen kohdistuneista teoista, jotka loukkaavat hänelle valtiösäännöllä tai lailla turvattuja perusoikeuksia.

9. artikla

Ketään ei saa mielivaltaisesti pidättää, vangita tai ajaa maanpakoon.

10. artikla

Jokaisella on täysin tasa-arvoisesti oikeus siihen, että häntä oikeudenmukaisesti ja julkisesti kuullaan riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa hänen oikeuksiaan ja velvollisuuksiinsa määrättäessä tai häntä vastaan nostettua rikossyytettä selvitettäessä.

11. artikla

1. Jokaisen rikollisesta teosta syytteessä olevan henkilön edellytetään olevan syytön siihen asti kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti todistettu julkisessa oikeudenkäynnissä, jossa hänelle turvataan kaikki hänen puolustustaan varten

tarpeelliset takeet.

2. Ketään ei pidä tuomita rangaistavaksi teoista tai laiminlyönneistä, jotka eivät kansallisen tai kansainvälisen oikeuden mukaan olleet rikollisia tekohetkellä. Myöskään ei pidä tuomita ankarampaan rangaistukseen, kuin mikä oli sovellettavissa rangaistavan teon suoritushetkellä.

12. artikla

Älköön mielivaltaisesti puututtako kenenkään yksityiselämään, perheeseen, kotiin tai kirjeenvaihtoon älköönkä loukattako kenenkään kunniaa ja mainetta. Jokaisella on oikeus lain suojaan sellaista puuttumista tai loukkausta vastaan.

13. artikla.

1. Jokaisella on oikeus liikkua vapaasti ja valita asuinpaikkansa kunkin valtion sisällä.

2. Jokaisella on oikeus lähteä maasta, myös omasta maastaan, ja palata maahansa.

14. artikla

1. Jokaisella vainon kohteeksi joutuneella on oikeus hakea ja nauttia turvapaikkaa muissa maissa.

2. Tähän oikeuteen ei voida vedota, kun on kysymys tosi epäpoliittisista rikoksista johtuvista syytteistä tai teoista, jotka ovat vastoin Yhdistyneiden Kansakuntien periaatteita ja päämääriä.

15. artikla

1. Jokaisella on oikeus kansalaisuuteen.

2. Keltään ei saa mielivaltaisesti riistää kansalaisuutta eikä evätä oikeutta kansalaisuuden vaihtamiseen.

16. artikla

1. Täysi-ikäisillä miehillä ja naisilla on oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe ilman minkäänlaisia rodusta, kansalaisuudesta tai uskonnosta johtuvia rajoituksia. Heillä on yhtäläiset oikeudet avioliittoon, avioliiton aikana ja sen purkamisen jälkeen.
2. Avioliiton solmiminen tapahtukoon vain tulevien aviopuolisoiden vapaasta ja täydestä suostumuksesta.
3. Perhe on yhteiskunnan luonnollinen ja perustava ydinosa ja sillä on oikeus yhteiskunnan ja valtion suojaan.

17. artikla

1. Jokaisella on oikeus omistaa omaisuutta yksin tai yhdessä toisten kanssa.
2. Keltään älköön mielivaltaisesti riistetäkö hänen omaisuuttaan.

18. artikla

Jokaisella ihmisellä on ajatuksen, oman-tunnon ja uskonnon vapaus; tämä oikeus sisältää vapauden uskonnon tai vakaumuksen vaihtamiseen sekä uskonnon tai vakaumuksen julistamiseen yksin tai yhdessä toisten kanssa, sekä julkisesti että yksityisesti, opettamalla sekä harjoittamalla hartautta ja uskonnollisia menoja.

19. artikla

Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

20. artikla

1. Kaikilla on oikeus rauhanomaiseen koontumis- ja yhdistymisvapauteen.
2. Ketään ei saa pakottaa liittymään mihinkään yhdistykseen.

21. artikla

1. Jokaisella on oikeus osallistua maansa hallitsemiseen joko välittömästi tai vapaasti valittujen edustajien välityksellä.
2. Jokaisella on yhtäläinen oikeus päästä maansa julkisiin toimiin.
3. Kansan tahto on hallitusvallan perusta; tämä tahto on ilmaistava määräaikailla ja aidoilla vaaleilla, joissa kaikilla on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus ja joissa äänestys on salainen tai muuta vaalivapauden turvaavaa menettelyä noudattava.

22. artikla

Jokaisella on yhteiskunnan jäsenenä oikeus sosiaaliturvaan sekä oikeus kansallisten toimenpiteiden ja kansainvälisen yhteistyön kautta kunkin maan järjestelmä ja voimavarat huomioonottaen, nauttia hänen ihmisarvolleen ja hänen yksilöllisen olemuksensa vapaalle kehitymiselle välttämättömiä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia.

23. artikla

1. Jokaisella on oikeus työhön, työpaikan vapaaseen valintaan, oikeudenmukaisiin ja tyydyttäviin työehtoihin sekä suojaan työttömyyttä vastaan.

2. Jokaisella on oikeus ilman minkäänlaista syrjintää samaan palkkaan samasta työstä.

3. Jokaisella työtä tekevällä on oikeus

kohtuulliseen ja riittävään palkkaan, joka turvaa hänelle ja hänen perheelleen ihmisarvon mukaisen toimeentulon ja jota tarpeen vaatiessa täydentävät muut sosiaalisen suojelun keinot.

4. Jokaisella on oikeus perustaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.

24. artikla

Jokaisella on oikeus lepoon ja vapaa-aikaan, työajan järkevään rajoittamiseen sekä määräaikaisiin palkallisiin lomiin.

25. artikla

1. Jokaisella on oikeus elintasoon, joka on riittävä turvaamaan hänen ja hänen perheensä terveyden ja hyvinvoinnin ravinnon, vaatetuksen, asunnon, lääkintähuollon ja välttämättömän yhteiskun-

nallisen huollon osalta. Jokaisella on myös oikeus turvaan työttömyyden, sairauden, tapaturman, leskeyden tai vanhuuden sekä muun hänen tahdostaan riippumatta tapahtuneen toimeentulon menetyksen varalta.

2. Äideillä ja lapsilla on oikeus erityiseen huoltoon ja apuun. Kaikkien lasten, riippumatta siitä, ovatko he syntyneet avioliitossa tai sen ulkopuolella, tulee nauttia samaa yhteiskunnan suojaa.

26. artikla

1. Jokaisella on oikeus saada opetusta. Opetuksen on oltava ainakin alkeis- ja perusopetuksen osalta maksutonta. Alkeisopetuksen on oltava pakollinen. Teknistä ja ammattiopetusta on oltava yleisesti saatavilla, ja korkeamman opetuksen on oltava avoinna yhtäläisesti kaikille heidän kykyjensä mukaan.

2. Opetuksen on pyrittävä ihmisen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen vahvistamiseen. Sen tulee edistää ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja kaikkien rotu- ja uskonto-ryhmien kesken sekä pyrkiä edistämään Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaa rauhan ylläpitämiseksi.

3. Vanhemmilla on ensisijainen oikeus valita heidän lapsilleen annettavan opetuksen laatu.

27. artikla

1. Jokaisella on oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteista sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista.

2. Jokaisella on oikeus niiden henkisten ja aineellisten etujen suojaamiseen, jot-

ka johtuvat hänen luomastaan tieteellisestä, kirjallisesta tai taiteellisesta tuotannosta.

28. artikla

Jokaisella on oikeus sellaiseen yhteiskunnalliseen ja kansainväliseen järjestykseen, jonka puitteissa tässä julistuksessa esitetyt oikeudet ja velvollisuudet voivat täysin toteutua.

29. artikla

1. Jokaisella ihmisellä on velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan, koska vain sen puitteissa hänen yksilöllisen olemuksensa vapaa ja täysi kehitys on mahdollinen.

2. Käyttäessään oikeuksiaan ja nauttiessaan vapauksiaan kukaan ei ole muiden kuin sellaisten lailla säädettyjen ra-

joitusten alainen, joiden yksinomaisena tarkoituksena on turvata toisten oikeuksien ja vapauksien tunnustaminen ja kunnioittaminen sekä moraalinen, julkisen järjestyksen ja yleisen hyvinvoinnin oikeudet vaatimukset kansanvaltaisessa yhteiskunnassa.

3. Näitä oikeuksia ja vapauksia ei missään tapauksessa saa käyttää vastoin Yhdistyneiden Kansakuntien päämääriä ja periaatteita.

30. artikla

Mitään tässä julistuksessa ei saa tulkita niin, että valtio, ryhmä tai yksityinen henkilö voi sen perusteella katsoa oikeudekseen tehdä sellaista, mikä voisi hävittää tässä määriteltyjä oikeuksia ja vapauksia.

Suomen YK-liitto
Töölöntorinkatu 2 B
00260 Helsinki
tel. +358 9-231 50 500
fax +358 9-231 50 520
www.ykliitto.fi
e-mail: toimisto@ykliitto.fi